

ПРОТОКОЛ

засідання журі II етапу Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів-членів Малої академії наук України
у 2019/2020 навчальному році
(заочний тур)

11.02.2020 р.

Секція: Правознавство

№	ПІБ учасника	НВЗ, клас	Клас	Аргументованість вибору теми дослідження, чіткість постановки проблеми, мети та завдань дослідження	Вміння чітко і ясно викладати свої думки, критично осмислювати використані джерела	Самостійність, оригінальність і доказовість суджень, наявність елементів наукової новизни	Повнота у розкритті теми, глибина аналізу літературних даних	Обґрунтованість поданих висновків, їх відповідність поставленим завданням та меті дослідження	Відповідність вимогам оформлення наукових робіт	Максимальна кількість балів (256)
1	Василенко Іван Андрійович	Дружківська гімназії «Інтелект» Дружківської міської ради Донецької області	10	0,8	1,6	2,4	1,4	0,7	0,5	18,5
2	Зубашев Дмитро Андрійович	Краматорський навчально-виховний комплекс «Загальноосвітня школа I-III ступенів №6 – дошкільний навчальний заклад Краматорської міської ради»	11	—	—	—	—	—	—	—
3	Ковригіна Олена Костянтинівна	Обласна очно-заочна школа «Юний дослідник», Красноармійський міський ліцей «Надія» Покровської міської ради Донецької області	11	0,7	1,4	1,5	1,4	0,5	0,8	15,75

4	Лутченко Дмитро Олександрович	Новодмитрівський навчально-виховний комплекс Костянтинівської районної ради Донецької області	9	0,8	1,4	2,1	1,4	0,7	0,7	17,75
5	Рибалка Філіпп Максимович	Опорний заклад «Торецька загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №6» військово-цивільної адміністрації міста Торецьк Донецької області	10	0,9	1,4	2,4	1,4	0,3	0,5	17,25

Голова журі:

Черних Є.М. – кандидат юридичних наук, доцент

Члени журі:

Барегамян С.Х. – кандидат юридичних наук

Годованик Є.В. – кандидат юридичних наук, доцент

Секретар:

Позднишева Л.В. – методист КПНЗ «ДОМАНУМ»

Рецензія

на науково-дослідницьку роботу
«Історико-правовий генезис захисту прав дитини в Україні та у світі в XX–XXI
століттях»

Василенка Івана Андрійовича,
учня 10 класу Дружківської гімназії «Інтелект»
Дружківської міської ради Донецької області

Робота Василенка Івана Андрійовича висвітлює тематику, актуальність якої не викликає сумнівів. Дійсно, для удосконалення сучасного стану забезпечення захисту прав дитини в Україні є важливим дослідження становлення та розвитку правового інституту захисту прав дитини в Україні в контексті світового досвіду.

Представлена наукова робота є самостійним науковим дослідженням, яке відображає власні авторські підходи до актуальної проблематики захисту прав дитини. Поза сумнівом, результати проведеного дослідження є підсумком цілеспрямованої праці автора, його прагнення до встановлення причин та наслідків порушення прав дитини, посилення гарантій захисту прав та свобод дитини в Україні. У процесі роботи проявились самостійність автора, допитливість, працездатність, аналітичні здібності. В результаті проведеного дослідження Василенко Іван здійснив власне соціальне дослідження (анкетування та інтерв'ювання) щодо причин та наслідків порушення прав дитини.

В цілому, наукова робота виконана на належному рівні, супроводжується ілюстраціями. Дослідження Василенка І. А. має рідку для таких робіт чесноту – вона не скопійована, не списана, має елементи самостійності.

Разом з тим, робота викликає окремі зауваження змістовного та формального характеру.

Так, сформовані автором завдання не зовсім відповідають структурі роботи, тобто розділам та підрозділам.

Крім того, варто зазначити, що дослідження містить в основному аналіз історичних етапів та політичних обставин. Тоді як суттєвою частиною науково-правового дослідження має бути критичний аналіз наукової думки та нормативно-правового матеріалу за його предметом. Автор недостатньо використовує юридичну наукову літературу.

Наукова коректність вимагає посилань на відповідні нормативно-правові джерела. В окремих випадках відсутні посилання на законодавство певних історичних періодів. Наприклад, в тексті зазначається Конституція УРСР 1937 р., Конституція УРСР 1978 р. (с. 14-15), але посилання на них не містяться в списку використаних джерел, а отже, можна зробити висновок про те, що автор не працював безпосередньо з текстами документів. Слід було розкрити питання

розвитку конституційного закріплення прав дитини (Конституція УНР 1918 р., Конституція УСРР 1929 р., Конституція УРСР 1937 р., Конституція УССР 1978 р.).

Деякі висновки переважно мають констатуючий характер тобто повідомляють, що автор робив, замість того, щоб викласти конкретні результати дослідження. Висновкам не достає конкретності.

Щодо критерію відповідності вимогам оформлення наукових робіт, варто вказати на те, що не дотримано обсяг наукової роботи, який складає 31 сторінку без врахування списку використаних джерел (згідно вимог обсяг наукової роботи для гуманітарних напрямів має бути 20-25 сторінок).

Слід зазначити, що більшість зазначених зауважень виправдовується тим, що робота є першою спробою наукового дослідження. Тому, якщо у автора є інтерес продовжувати наукові пошуки в галузі правознавства, рекомендуємо звертатися до спеціальної юридичної наукової літератури.

Загалом можна зробити висновок про те, що робота Василенка І. А. відповідає нормативним вимогам Малої академії наук України, заслуговує на позитивну оцінку та може бути рекомендована до участі у II етапі Всеукраїнського конкурсу науково-дослідницьких робіт учнів-членів Малої академії наук України.

Рецензент

кандидат юридичних наук, доцент
кафедри права та публічного адміністрування
Маріупольського державного університету

С. Х. Барегамян

Особистий підпис	<i>Барегамян С.Х.</i>
	засвідчую
Начальник загального відділу	<i>[Signature]</i>

РЕЦЕНЗІЯ

на науково-дослідницьку роботу з правознавства
на тему: «Конституційне право на безоплатну професійну правову
допомогу. Національні аспекти реалізації та міжнародний досвід»
учня 11 класу Краматорського НВК (ЗОШ № 66-ДНЗ)
Зубашева Дмитра

На нашу думку, робота Зубашева Дмитра не може бути допущена до участі в заочному конкурсі на підставі грубого порушення вимог до змісту науково-дослідницьких робіт.

Відповідно до Вимог щодо написання, оформлення та представлення учнівських науково-дослідницьких робіт (Додаток 5 до Правил проведення Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів-членів Малої академії наук України (пункт 14 розділу VI)), «до розгляду **не приймаються роботи, які є плагіатом**» (п. 5). Надана робота Зубашева Дмитра є текстом, який більш ніж на 70 % скопійований з інтернет-джерел. На наше переконання, ця обставина не дозволяє позитивно оцінити дослідження на відповідність базовим вимогам – щодо самостійності дослідження, щодо оригінальності власних висновків, щодо власної позиції дослідника.

Ми вважаємо, що в такому разі не можливо позитивно оцінити зміст роботи саме за браком самостійності думок автора. Автор виконав пошукову роботу та в кращому разі роботу упорядника матеріалу, але роботі не вистачає аналітичної та науково-творчої складової: самостійного критичного осмислення проблематики, формулювання самостійної точки зору, вміння самостійно аргументувати свою позицію, самостійних висновків. Зазначимо, що загальна оцінка роботи складатиметься переважно на підставі змістовних критеріїв.

Таким чином, роботу Зубашева Дмитра не доцільно допускати до заочного конкурсу науково-дослідницьких робіт учнів - членів Малої академії наук України. В подальших дослідженнях автору та науковому керівнику рекомендовано звернути увагу на вимоги щодо самостійності дослідження та його результатів.

К.ю.н., доцент кафедри права
та публічного адміністрування МДУ

Є.М. Черних

Особистий підпис	
Начальник загального відділу	

Рецензія
на науково-дослідницьку роботу
«Порушення конституційних прав дітей під час воєнного конфлікту на сході
України»

Ковригіної Олени Костянтинівни,
учениці 11 класу
Красноармійського міського ліцею «Надія» м. Покровська

Робота Ковригіної Олени являє собою актуальне дослідження теоретико-практичного характеру, присвячене сучасним підходам до проблем забезпечення конституційних прав дітей під час збройних конфліктів. При цьому слід зазначити, що автор досить докладно аналізує зазначені сучасні підходи, дає їм комплексну правову оцінку, що є безперечною перевагою представленої наукової роботи.

Автор використовує широку методологію дослідження, користується достатньою кількістю теоретичних і практичних правових джерел, пов'язуючи в одну систему теоретичні та практичні аспекти визначення та реалізації конституційно-правового статусу дитини.

В результаті проведеного дослідження О. Ковригіна приходить до важливого висновку про те, що у сучасних умовах має бути створена комплексна програма, у якій буде зафіксований певний бюджет, де мають визначатися конкретні заходи допомоги, здійснення контролю дії місцевої влади, надання їм певних рекомендацій та наказів.

Дослідивши вплив воєнного конфлікту на Сході України на життя та свідомість дітей, автор засвідчує, що найчастіше порушуються такі конституційні права дітей: право на життя; право на освіту; право на майно та житло; право на безпечні умови для життя і здорового розвитку; право на рівень життя достатній для фізичного, інтелектуального, морального, культурного, духовного і соціального розвитку; право на формування власних поглядів, розвиток власної суспільної активності; право на проживання в сім'ї разом з батьками.

Представлена наукова робота є цілком самостійним науковим дослідженням, яке відображає цікаві авторські підходи до актуальної сьогодні проблематики. Поза сумнівом, такий результат проведеного дослідження є підсумком цілеспрямованої праці автора, його прагнення до пошуку оптимальних шляхів удосконалення чинного конституційно-правового регулювання, значного особистого інтересу до досліджуваної тематики.

Водночас можна відзначити певні недоліки та зауваження до представленої роботи. По-перше, деякі підрозділи (наприклад, 2.2.2) мають виключно описово-інформативний характер, досить малий кількісний обсяг (приблизно третина сторінки), і не містять жодних авторських висновків, що загалом не є властивим для наукових праць. По-друге, назва роботи, на наш погляд недостатньо відображає сутність збройного конфлікту, який у відповідності до міжнародно-правових норм охоплює не тільки східні області України, але і Автономну Республіку Крим, яка знаходиться під окупацією агресора, а з іншого боку – вказані події є не просто «збройним конфліктом на сході України», а агресивною

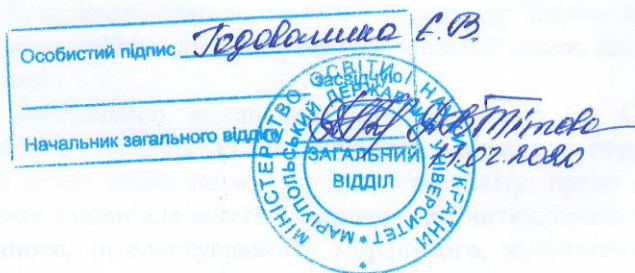
війною Російської Федерації проти України, що майже не відображено у тексті роботи, зокрема з тих позицій, що за порушення конституційних прав, в першу чергу, несе юридичну відповідальність держава-агресор (Російська Федерація), а не держава, яка реалізує своє право на самооборону (Україна) і фактично не контролює окуповані території протягом 2014-2020 рр.

В цілому, виходячи з зазначеної аргументації, можна зробити висновок про те, що робота Ковригіної О. К. загалом відповідає нормативним вимогам Малої академії наук України, заслуговує позитивної оцінки та може бути рекомендована до участі у конкурсі – захисті науково-дослідницьких робіт МАН з урахуванням висловлених недоліків та зауважень до форми та сутності рецензованої наукової праці.

Рецензент

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри права та публічного адміністрування
Маріупольського державного університету

С. В. Годованик

РЕЦЕНЗІЯ

на роботу учня 9 класу Новодмитрівського навчально-виховного комплексу
Костянтинівської районної ради Донецької області
Лутченка Дмитра Олександровича

ОСОБЛИВОСТІ ДИТЯЧОГО САМОВРЯДУВАННЯ:

ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ОСОБЛИВОСТІ, ШЛЯХИ РОЗВИТКУ

Робота Лутченка Дмитра висвітлює тематику, актуальність якої не викликає сумнівів. Предмет дослідження розглядається в контексті становлення засадничих принципів демократичного устрою та громадянського суспільства в українській державі. Наводиться обґрунтування актуальності дослідження, чітко простежується зв'язок дитячого та учнівського самоврядування із вихованням активної особистості із відповідальною громадянською позицією.

Позитивної оцінки заслуговує висвітлення історичних національних витоків самоврядування в Україні, та досвіду реалізації учнівського самоврядування на прикладі Козацької республіки Новодмитрівського навчально – виховного комплексу.

Автор визначає мету, завдання, об'єкт, предмет, ступінь наукової розробки проблеми, методи дослідження та його практичне значення. Перелік використаних автором джерел, серед яких зазначені нормативні та навчально-методичні матеріали, показує міру джерельної вибірки за темою та ступінь обізнаності автора.

В наш час особливого схвалення заслуговує відсутність зауважень щодо плагіату, що доводить сумлінне ставлення автора до ключової вимоги наукового дослідження - самостійності.

Є доречними наведені додаткові матеріали, які ілюструють основний зміст роботи.

Разом з тим, достатньо суворі умови конкурсу вимагають ретельно висвітлювати зауваження та недоліки робіт учасників. Робота Лутченка Дмитра не позбавлена зауважень:

на нашу думку, основним зауваженням до роботи є те, що їй як правовому та науковому дослідженню не вистачає саме права – переважає матеріал історичного, структурно-організаційного, соціологічного та педагогічного характеру – та особливо не вистачає наукового (доктринального) права: правова проблематика розглядається на рівні діючих норм права; автор не використовує правові роботи наукового характеру щодо самоврядування, громадських асоціацій. Тобто науковість такого дослідження під великим питанням.

На жаль, роботі також не вистачає точного, акуратного ставлення до нормативних джерел права, що для юридичної справи є вкрай важливою вимогою. Так, надано посилання на закон «Про об'єднання громадян» (с. 13), який втратив чинність та замінений законом України «Про громадські об'єднання» від 22.03.2012 р.;

в якості правової бази різних форм дитячого самоврядування дається посилка на Наказ МОН України №1/9-12 від 14.01.2016 р. (с.22), якого за такими реквізитами не існує. Натомість, за наведеною гіперпосилкою потрапляємо до Листа МОН, який, як відомо, не має нормативного характеру, і отже, не є джерелом права, і відповідно, не може слугувати правовою базою.

До речі, тут виявляється суттєвий недолік роботи – за відсутності в Україні спеціального закону про дитяче або учнівське самоврядування, в роботі не наведений спеціальний підзаконний нормативно-правовий акт, який має регулювати саме такий різновид громадської активності, як дитяче або учнівське самоврядування.

Тож залишається не з'ясованим питання, яким нормативно-правовим актом закріплені наведені в роботі форми дитячого самоврядування та взагалі врегульований цей вид громадської активності (с. 21-22). Таким чином, питання про правову основу дитячого самоврядування розкрито не повно, що негативно відбивається і на досягненні мети та повноті виконання завдань. Звідки виникають питання про правовий статус організацій, які займаються самоврядуванням в навчальних закладах. В роботі цей ключовий момент детально не розглядається, з'являється побіжно у контексті питання реєстрації таких організацій, і стверджується, що вони оформлюються згідно з «законодавством реєстрації юридичної особи» (с.13), з чого можна зробити висновок, що такі організації повинні мати статус юридичної особи. На справді, за законодавством громадські організації можуть здійснювати діяльність із статусом юридичної особи або без такого статусу, підлягають державній реєстрації в порядку, визначеному Законом України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань».

Крім того, не проаналізовано національне законодавство на предмет закріплення та визначення поняття дитячого самоврядування.

На жаль, залишились поза увагою цікаві з погляду теорії права питання: про природу (моральну чи правову), так званих, покарань, що наведені в Положенні про козацьку республіку (с. 45) (Додаток А); про межі свободи, які надають закони громадським організаціям, встановлювати правила для себе.

Є помилка у поняттях права: на с. 5 автор пише, що «планує розглянути конкретні приклади реалізації дитячого самоврядування та особливості застосування в цих прикладах правових норм». Але за змістом тут йдеться про реалізацію норм у формі використання, адже «застосування» є атрибутом діяльності органів державної влади та їх представників.

Також є зауваження щодо оформлення джерел, зокрема, не вказана дата прийняття нормативних актів; відсутні доречні літературні посилки, наприклад, щодо січових шкіл та братських шкіл с. 20-21.

Слід зазначити, що більшість зазначених зауважень виправдовується, на наш погляд, відсутністю спеціальних правових знань у учнів закладів середньої освіти. Тому, якщо у автора справді є інтерес продовжувати дослідження за темою, рекомендуємо звернутися до наукових робіт з права, які присвячені питанням громадських організацій (асоціацій), самоврядування.

Робота в цілому заслуговує на позитивну оцінку і рекомендується до участі у другому етапі Всеукраїнського конкурсу науково-дослідницьких робіт учнів – членів Малої академії наук України.

К.ю.н., доцент кафедри
права та публічного
адміністрування

Є.М.Черних

РЕЦЕНЗІЯ

на роботу учня 10 класу опорного закладу «Торецька загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 6» військово-цивільної адміністрації міста Торецьк Донецької області

Рибалки Філіпа Максимовича

НАПРЯМКИ ЗМІН

ЗАКОНОДАВСТВА У СФЕРІ ВАКЦИНАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ

Предмет дослідження Рибалки Філіпа складають актуальні питання у сфері охорони здоров'я населення шляхом вакцинації проти небезпечних хвороб. Актуальність обраної тематики на тлі боротьби з коронавірусом, яку спостерігаємо ми сьогодні, є очевидною.

З позитивного боку важливо підкреслити самостійність та завзяття автора у вирішенні завдань в міру своїх знань та здібностей. Знайомство з роботою Рибалки Філіпа показує, що автор знає основні законодавчі джерела в межах обраного предмету дослідження, може аргументувати свою позицію та формулювати висновки.

Разом з тим, потрібно вказати зауваження, багато з яких, на наш погляд, є слідством зрозумілої недостатності нормативно-правових та, передусім, доктринально-правових знань та навичок наукової роботи у учнів закладів середньої освіти:

основним недоліком роботи, яка все ж таки має бути науковим дослідженням, є, на нашу думку, відсутність власне правової науки. На жаль автор, не бачить в своєму матеріалі саме наукових проблем, основною з яких, на наш погляд, є складна проблема **ефективності** норм права / правового регулювання. Недостатність правової науки відбивається і на результатах дослідження: проблему вакцинації автор пропонує вирішити шляхом доповнення Конституції України відповідним обов'язком – щоб ні у кого вже не виникало сумнівів за цим питанням. Треба сказати, що з погляду правової науки та її практики така позиція не переконлива. Наявність прямих конституційних норм ще не є запорукою ефективного регулювання суспільних відносин: наприклад, конституція США попри невеличкий перелік статей є достатньо ефективним регулятором. Тож, в здоровому правопорядку авторитету законів (та інших джерел права) зазвичай достатньо для належного втілення права в життя, але за наявності відповідної правосвідомості у населення та правової культури. І навпаки, за відсутності цих факторів, як показує практика, навіть прямі конституційні приписи не гарантують виконання обов'язків, наприклад, платити податки. Для того, щоб обґрунтувати впевненість автора в необхідності доповнень діючої конституції, було б доцільно проаналізувати питання: чи поширене у світі регулювання вакцинації конституційними нормами.

Далі. Незнання правової науки виявляється в пропозиції автора доповнити закон щодо «розпоряджень та вказівок посадових осіб» уточненням «законні» (с. 9), що насправді є плеоназмом тобто зайвим уточненням, оскільки мова йде про **акти державного управління**, які за визначенням є підзаконними актами, тобто такими, що **приймаються на підставі закону і повинні йому відповідати**. Тобто законність є необхідною, сутнісною ознакою поняття актів державного управління.

Важко погодитись із аргументом, що це доповнення повинно згладити натяк на державний примус (с.9). Річ у тому, що примусовість за визначенням є сутнісною ознакою права, що встановлено і гарантовано державою (у позитивному значенні). До речі, примусовість з боку держави – це найважливіша відмінність правових норм від інших соціальних регуляторів. Виникає просте питання: навіщо завуальовувати те, що складає сутність права як специфічного регулятора?

Далі. Ключове питання підрозділу 1.2., яке є його назвою, «Вакцинація: право чи обов'язок?», залишається автором без відповіді. На нашу думку, в такому разі не

виконується завдання, яке передбачає питання, поставлене назвою структурної частини роботи. Автор не формулює відповіді на це питання, тобто воно залишається не розкритим.

Вступ не структуровано, необхідні частини прописані тільки у тезах. Відсутні окремі частини вступу: предмет дослідження, ступінь наукової розробки проблеми. Нема пояснень, яких результатів досягнуто завдяки обраним методам дослідження.

У висновках висловлюється думка, що «Навіть серед правників не існує одностайної думки про те, чи можна вважати вакцинацію в Україні обов'язковою» - проте, на жаль, в роботі відсутні посилки на думки правників, які б дозволили зробити цей висновок.

Щодо оформлення роботи є суттєві зауваження. У тексті нема жодних посилань (наприклад, с. 10-12). Не правильно оформлені джерела. Нема жодної потреби цитувати повний текст статей Законів, особливо, якщо вони великі за змістом (наприклад, на сторінку). Від цього нема користі. Достатньо стисло донести основний зміст статті, звісно, не перекутивши його.

Понад 75% підрозділу 2.2. «Судова практика Європейського Суду з прав людини» складає цитований текст рішення відповідного суду! А потрібно навпаки – мінімум цитувань, а більше власних думок автора.

Слід зазначити, що більшість зазначених зауважень виправдовується, на наш погляд, відсутністю спеціальних правових знань у учнів закладів середньої освіти. Тому, якщо у автора справді є інтерес продовжувати дослідження за темою, рекомендуємо звернутися до наукових робіт з права, які присвячені проблемам ефективності норм права, впливу правосвідомості та правової культури на реалізацію норм права, дослідити питання: чому ми виконуємо норми права.

Робота в цілому заслуговує на позитивну оцінку і рекомендується до участі у другому етапі Всеукраїнського конкурсу науково-дослідницьких робіт учнів – членів Малої академії наук України.

К.ю.н., доцент кафедри
права та публічного
адміністрування

С.М.Черних

